

תאריך עדכון: 15.5.2023

שם המחלקה: ספרות עם ישראל
שם הקורס: אבירים, שדים ונסיכות -
מבוא לספרות יידיש לפני ההשכלה (מתוקשב)
מספר הקורס: 13-8970-01
שם הקורס באנגלית:
Knights, Demons and Princesses -
Introduction to Early Modern Yiddish Literature

שם המרצה: פרופ' קלאודיה רוזנצוויג - קופפר

סוג הקורס: הרצאה

היקף שעות: 1 ש"ש

סמסטר: ב

שנת לימודים: תשפ"ד

אתר הקורס באינטרנט: MOODLE

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס: הקורס מיועד לסטודנטים מתארים ראשון ושני שאין להם ידע ביידיש. הקורס יכלול הדרכה ביבליוגרפית, קריאה ודיון בטקסטים מהז'אנרים המרכזיים בספרות יידיש קלאסית (בימי הביניים ובעת החדשה המוקדמת) וביצירות החשובות שבה.

תוצרי למידה: לקבל אוריינטציה בתחום ההיסטוריה והספרות של יהודי אשכנז לפני ההשכלה; להכיר ז'אנרים רבים שקיימים גם בספרות יידיש קדומה וגם בספרות המודרנית; דרך הלימוד של יידיש קדומה, להכיר סוגיות ספרותיות והיסטוריות כלליות

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים: תולדות לשון יידיש, דו-לשוניות בתרבות אשכנז, הדרכה ביבליוגרפית, ספרות אבירית, סיפורים ומשלים, תרגומי התנ"ך, ספרות מוסר ומנהגים, תחינות, "שירים היסטוריים", זכרונות.

מהלך השיעורים:

הקורס **מקוון**. על הסטודנטים להגיש 2 תרגילים ומבחן בעל פה בסוף הקורס.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	מבוא		
2	תולדות המחקר של ספרות יידיש לפני ההשכלה		
3	הדו-לשוניות באשכנז	טורניאנסקי, "מבט על מפגש של עברית ויידיש: שתי לשונותיה של חבברה אחת", 2015	
4	כתב-יד קיימברידג'	טורניאנסקי, "עיניו ככוכבים. שערן כזהב: יוסף הצדיק בשיר קדום ביידיש", תרביץ עו, ג-ד (תשס"ז), עמ' 471-500.	
5	ספרות יידיש באיטליה	אלבוים, "קשרי תרבות בין יהודי פולין ואשכנז לבין יהודי איטליה במאה ה-16", גלעד ז-ח (תשמה), עמ' 11-40; רומר-סגל, 'ספרות יידיש וקהל קוראיה במאה הט"ז. יצירות ביידיש ברשימות ה"זיקוק" ממנטובה', קרית ספר, כרך נ"ג, עמ' 779-790.	
6	ספרות אבירית	שמרוק, "ספרות יידיש. פרקים לתולדותיה", המכון הישראלי לפואטיקה ולסמיוטיקה ע"ש פורטר, תל אביב 1978, עמ' 72-104.	
7	מעשים ומשלים	שמרוק, ראשיתה של הפרוזה הסיפורית ביידיש ומרכזה באיטליה, ב-ספר זכרון לאריה ליאונה קארפי, מילאנו - ירושלים תשכ"ז, עמ' 119-140.	
8	'מעשה-בוך'	צפתמן, 'מעשה בוך: קווים לדמותו של ז'אנר בספרות היידיש הישנה', הספרות 28 (1979), עמ' 126-152. רוזנצווייג, "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" - סיפור על עלילה בקושטא על פי מעשה-בוך, בתוך: 'מעשה סיפור', ד, עורך אבידב ליפסקר, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 2018, עמ' 99-81.	
9	'מעשה נסים'		
10	תרגומי המקרא	טורניאנסקי, 'לתולדות ה'טייטש-חומש' - 'חומש מיט "חיבור"', עיונים בספרות. דברים שנאמרו בערב לכבוד דב סדן במלאת לו שמונים וחמש שנה, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים תשמ"ח, עמ' 58-21.	
11	טקסטים היסטוריים: "שירים היסטוריים"		
12	טקסטים היסטוריים: "ספר יוסיפון", "שארית ישראל", "שבט יהודה"		
13	ספרות נשים וזכרונותיה של גליקל		
14	ספרות יידיש קדומה / ספרות יידיש מודרנית: המשכיות ושינוי		

ג. דרישות קדם:

אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

על הסטודנטים להגיש 2 תרגילים (ציון: עובר/לא עובר) ומבחן בעל פה בסוף הקורס

ה. מרכיבי הציון הסופי:

מי שלא מגישה את המטלות לא י/תוכל להגיש למבחן.

מבחן בעל פה: 100%

ו. ביבליוגרפיה:

חומר חובה לקריאה – רשימת הספרות שעל הסטודנט ללמוד/להכיר:

אלבוים, יעקב, "קשרי תרבות בין יהודי פולין ואשכנז לבין יהודי איטליה במאה ה-16", גלעד ז-ח (תשמה), עמ' 40-11.

טורניאנסקי, חוה, "מבט על מפגש של עברית ויידיש: שתי לשונותיה של חברה אחת", ב-: עמנואל אטקס, דוד אסף, יוסף קפלן (עורכים), אבני דרך. מסות ומחקרים בהיסטוריה של עם ישראל. שי לצבי (קותי) יקותיאל, זלמן שזר, ירושלים 2015, עמ' 261-275.

טורניאנסקי, חוה, ושמרוק, חנא, 'יידיש, ספרות', האנציקלופדיה העברית, כרך מילואים ב, ירושלים תשמ"ג, עמ' 587-590 וכרך מילואים ג, ירושלים תשנ"ד, עמ' 587-590.

טורניאנסקי, חוה, 'מחקר השירה האפית ביידיש על המקרא', ידיעון האיגוד העולמי למדעי היהדות 27 (תשמ"ז), עמ' 27-39.

טורניאנסקי, חוה, גליקל, זיכרונות 1691-1719, ההדירה ותרגמה חוה טורניאנסקי, מרכז דינור לחקר תולדות ישראל – האוניברסיטה העברית בירושלים, מרכז שזר לתולדות ישראל, ירושלים 2006: מבוא ועמודים שונים.

טורניאנסקי, חוה, 'לתולדות ה'טייטש-חומש' – 'חומש מיט "חיבור"', עיונים בספרות. דברים שנאמרו בערב לכבוד דב סדן במלאת לו שמונים וחמש שנה, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים תשמ"ח, ע' 58-21.

טורניאנסקי, חוה, "עיניו ככוכבים. שער כזהב: יוסף הצדיק בשיר קדום ביידיש", תרביץ עו, ג-ד (תשס"ז), עמ' 471-500.

רזנצווייג, קלאודיה, "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" - סיפור על עלילה בקושטא על פי מעשה-בור, בתוך: 'מעשה סיפור', ד, עורך אבידב ליפסקר, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 2018, עמ' 81-99.

רומר-סגל, אגנס, 'ספרות יידיש וקהל קוראיה במאה ה-20'. יצירות ביידיש ברשימות ה"זיקוק" ממנטובה, קרית ספר, כרך נ"ג, עמ' 779-790.

שמרוק, חנא, 'ראשיתה של הפרוזה הסיפורית בידיש ומרכזה באיטליה', ספר זיכרון לאריה ליאונה קארפי, קובץ מחקרים לתולדות היהודים באיטליה, בעריכתם של איתאל מילאנו, דניאל קרפי, אלכסנדר רופא, מוסד שלמה מאיר, מכון למדעי היהדות, מילאנו – ירושלים תשכ"ז, עמ' 119-140.

שמרוק, חנא, ספרות יידיש: פרקים לתולדותיה, המכון הישראלי לפואטיקה ולסמיוטיקה ע"ש פורטר, תל אביב 1978, עמ' 72-104.

צפתמן, שרה, 'מעשה בוך: קווים לדמותו של ז'אנר בספרות היידיש הישנה', הספרות 28 (1979), עמ' 126-152.

Turniansky, Chava, *Yiddish 'Historical' Songs as Sources for the History of the Jews in Pre-partition Poland*, *Polin, A Journal of Polish-Jewish Studies*, Vol. 4 (1989), pp. 42–52.